

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Trods den voldsomme vækst i arbejdsløsheden siden begyndelsen af 70'erne er der kun sket få ændringer i tilrettelæggelsen af dansk arbejdsmarkedspolitik.

Den arbejdsmarkedspolitik, som føres i dag, blev til under fuld beskæftigelse. Hovedvægten ligger på arbejdsløshedsforsikring eller andre former for kontant støtte, som tjener til at afbøde virkningerne af indkomstbortfald ved ledighed. Så længe arbejdsløsheden fortrinsvis optræder som kortvarige ledighedsperioder i forbindelse med jobskift, flytning m. v., fungerer dette system godt. Men det er ikke situationen i dag. Langvarige ledighedsperioder er et dominerende problem, og hvor antallet af arbejdsløse førhen var 20-30.000, ligger det nu på ca. 150.000 fuldtidsledige på årsbasis. Derfor er dagpengesystemet blevet overbelastet.

I 1973, det sidste år med fuld beskæftigelse, udbetaltes i alt 0,7 mia. kr. i arbejdsløshedsdagpenge (ca. 1,3 mia. kr. i 1979-priser). Dette tal skal sammenlignes med en skønnet udbetaling af dagpenge på 9,5 mia. kr. i 1979, hvortil kommer ca. 2,3 mia. kr. i efterløn og ca. 1,8 mia. kr. i forbigående bistand. Alt i alt beløber den del af arbejdsmarkedspolitikken, som består i kontant støtte til de ledige, sig til ca. 13,6 mia. kr. i 1979. Der er tale om en 10-dobling siden 1973.

Arbejdsløshedsdagpenge og andre former for kontant støtte fjerner de værste økonomiske konsekvenser af ledigheden for den enkelte arbejder. Men de mange milliarder bringer kun få i beskæftigelse. Der er tværtimod mangfoldige eksempler på, at ledige har måttet opgive arbejds- eller uddannelsesaktiviteter, fordi disse forhindrede dem i at »stå til rådighed for arbejdsmarkedet« og derfor var i strid med lovens forudsætning for udbetaling af dagpenge. Dette er udtryk for en passiv arbejdsmarkedspolitik.

Den arbejdsmarkedspolitiske indsats, som sigter mod at begrænse ledigheden, har sammenlignet hermed været beskeden. Trods de seneste års for-

skellige beskæftigelsesplaner er der i 1979 kun budgetteret med en udgift på ca. 1,7 mia. kr. til arbejdsformidling, beskæftigelsesfremme m. v. Hertil skal lægges bevillinger til arbejdsmarkedsuddannelser, foranstaltninger for erhvervshæmmede, egnsudvikling m. v., som efter et groft skøn udgør ca. 1,5 mia. kr. De samlede udgifter til det, der kan kaldes den aktive arbejdsmarkedspolitik, beløb sig således i 1979 til ca. 3,2 mia. kr.

Opgørelser viser, at den passive arbejdsmarkedspolitik i 1979 har beslået ca. 80 pct. af bevillingerne og kun har levnet ca. 20 pct. til aktive foranstaltninger. Denne meget skæve fordeling må naturligvis ses i sammenhæng med konjunkturudviklingen, idet tilbageslaget i 70'erne automatisk har fået udgifterne til dagpenge og anden kontantstøtte til at stige kraftigt. Men fordelingen er samtidig et udtryk for manglende initiativer og utilstrækkelig tilpasning af arbejdsmarkedspolitikken.

En sammenligning med svensk arbejdsmarkedspolitik viser dette meget klart. I Sverige har man bevidst sigtet mod en omlægning fra kontantstøtte til aktive, beskæftigelsesfremmende foranstaltninger. Som et resultat af denne politik beslåede udgifterne til arbejdsløshedsforsikring i 1977/78 kun 11-12 pct. af den svenske arbejdsmarkedspolitiks samlede bevillinger. Vægtfordelingen mellem den aktive og den passive arbejdsmarkedspolitik er således stort set omvendt i Sverige og Danmark.

På denne baggrund er det tvingende nødvendigt, at der nu tages en række administrative og lovgivningsmæssige initiativer, som sikrer en omlægning af de med arbejdsmarkedspolitikken forbundne udgifter fra udbetaling af arbejdsløshedsdagpenge til tilbud om arbejde, omskoling eller anden uddannelse. Kun herigennem kan den arbejdsmarkedspolitiske indsats i Danmark blive et effektivt middel i kampen mod ledighed.

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

Ad 1

Forbedret arbejdsformidling